

Registreringer av fossekall i Hordaland og Sogn og Fjordane våren 2005

Terje Lislevand

Norsk Ornitologisk Forening

© Norsk Onitologisk Forening

e-post: nof@birdlife.no

Publikasjon: Digitalt dokument (PDF)

Forsidebilde: Fossekall © Jan Arve Dale

Layout: Ingar J.Øien

Redaktør: Ingar J. Øien

Anbefalt kildehenvisning: Lislevand, T. 2005. Registreringer av fossekall i Hordaland og Sogn og Fjordane våren 2005. NOF rapport 5-2005. 26 s.

ISSN: 0805-4932

ISBN 82-7852-070-4

SAMMENDRAG

Denne rapporten oppsummerer resultater fra en kartlegging av fossekall i forbindelse med planlagte mini- og mikrokraftverk i Hordaland og Sogn og Fjordane våren 2005. Feltarbeid ble gjennomført i 10 elver i Hordaland og i 11 elver i Sogn og Fjordane i perioden 9. mai til 7. juni. Innenfor selve planområdene ble det totalt funnet 14-15 par, og det ble påvist 3 bebodde reir(i tillegg til ett som kanskje var nytt av året). For hele de undersøkte elvestrekningene ble det til sammen registrert 24-27 par fossekall, og 8-9 reir ble lokalisert. I de undersøkte elvene i Hordaland ble det påvist fossekall i 5 av 10 undersøkte elver, mens i Sogn og Fjordane ble det funnet fossekall i 10 av de 11 undersøkte elvene.

INNHOOLD

SAMMENDRAG	2
1. BAKGRUNN	4
2. METODER OG GJENNOMFØRING	4
3. RESULTATER	6
3.1 VASSDRAG I HORDALAND	6
Berdøla, Eidfjord kommune	6
Isdøla, Eidfjord kommune	8
Kaldåni, Ullensvang kommune	8
Botnaelva, Vaksdal kommune	10
Sørdalselva, Vaksdal kommune	10
Fagerdalselva, Vaksdal kommune	11
Fjellangerelva, Vaksdal kommune	12
Jordalselva, Voss kommune	13
Tomaso, Voss kommune	14
Torfinno, Voss kommune	15
3.2 VASSDRAG I SOGN OG FJORDANE	16
Anga, Førde kommune	16
Nydalselva, Førde kommune	18
Kvamselv, Gaular kommune	19
Sidebekk til Kvamselva ved Haugsbø, Gaular kommune	19
Berdalselva, Fortun, Luster kommune	20
Sandå (Senda), Lærdal kommune	21
Erdalselvi, Lærdal kommune	22
Ørnebotngrova, Jølster kommune	22
Dvergsdalsbekken, Jølster kommune	23
Sanddalselva, Jølster kommune	24
Hundøla, Sogndal kommune	25
4. LITTERATUR	26

1. BAKGRUNN

Denne rapporten oppsummerer resultater fra feltarbeid med registreringer av fossekall langs 21 vassdrag i Hordaland og Sogn og Fjordane fylker, der det er planlagt å bygge mini-/mikrokraftverk. Arbeidet ble utført våren 2005. Også forekomsten av strandsnipe og vintererle har blitt notert, men med hensyn til reirletting har kun fossekallen blitt prioritert. Arbeidet ble utført i av Norsk Ornitologisk Forening, på vegne av Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Fossekall ved elvekant. Elvepartier som ble ansett å ha potensielt gunstige reirplasser for fossekall ble undersøkt mer nøye enn andre elvestrekninger, spesielt hvis fossekallen faktisk ble observert i området. Foto: Thor Østbye

2. METODER OG GJENNOMFØRING

Feltarbeidet ble utført i perioden 9. mai til 7. juni 2005. Samtlige lokaliteter i Hordaland ble undersøkt av undertegnede alene. De 11 vassdragene i Sogn og Fjordane ble undersøkt i perioden 17.-20. mai, og her deltok også Lars Erik Johannessen (Oslo) i feltarbeidet.

De undersøkte områdene ble lokalisert ut fra beskrivelser gitt av utbygger på konsesjonssøknader, registreringsskjema, meldingsskjema eller annen tilhørende beskrivelse av planlagt utbygd mini-/mikrokraftverk. For å få best mulig bilde av forekomsten av fossekall ble det ikke bare søkt etter arten innenfor selve reguleringssonen, men også over strekninger på opp mot 500 m oppstrøms og nedstrøms fra de planlagte reguleringsområdene.

Unntak ble gjort der elvene rant ut i en annen elv eller et vann, og der terrenget var svært bratt og vanskelig tilgjengelig.

Så langt terrenget tillot det ble undersøkelsene foretatt ved å gå sakte langs elvebreddene, og her notere alle individer av fossekall, vintererle og strandsnipe som ble observert. For hvert individ ble det notert hvilken retning de eventuelt fløy bort, og det ble på denne bakgrunn foretatt en skjønsmessig vurdering av antall fugler innen hvert undersøkelsesområde. I tilfeller der en fugl fløy av gårde og det senere kom en fugl tilbake i motsatt retning, antas disse konsekvent å dreie seg om det samme individet.

Elvepartier som ble ansett å ha potensielt gunstige reirplasser for fossekall ble undersøkt mer nøye enn andre elvestrekninger, spesielt hvis fossekallen faktisk ble observert i området. Med potensielle hekkeplasser menes i denne rapporten først og fremst bratte bergvegger og skrenter tett inntil elvebreddene, samt undersiden av bruer. Reir som ligger åpent i bergvegger og under bruer er som regel ganske lette å få øye på. Langs noen av elvene var det imidlertid svært mange bergvegger som gjerne også var kledd med mye mose. I slike tilfeller er det grunn til å anta at fossekallreir kan ha blitt oversett. Alle nye og eldre reir ble plottet på kart, og UTM-koordinatene for reirplassene (tatt enten fra GPS eller kartavlesning) blir presentert nedenfor.

Fossekall i et stilleflytende elveparti. Foto: Harde Johannesen

Flere av fossekallene i de mer høytliggende elvene som ble undersøkt i mai hadde sannsynligvis ikke lagt egg på tidspunktet da undersøkelsen ble foretatt. Hekking var derfor vanskeligere å påvise på dette tidspunktet, sammenlignet med etter klekking da foreldrene ofte flyr til og fra reiret med mat til ungene. I Fagerdalselva og Fjellangerelva i Vaksdal, Hordaland er det for eksempel kjent at arten legger egg rundt midten av mai (Olav Overvoll, pers. medd.) – altså etter at våre undersøkelser ble foretatt. I disse elvene ble likevel fossekall

observert på de stedene hvor det er kjent at arten har hekket tidligere år. Antall par anslått i denne rapporten var ikke lavere enn hva som er kjent som maksimalt antall fra disse lokalitetene i tidligere sesonger.

Så langt det var praktisk mulig ut fra oppsatte tidsrammer ble elvene besøkt om morgenen, siden fossekallen er mest aktiv og lett å finne reir til på denne tiden (Jerstad & Skåtan, udatert notat). For å få en god oversikt over bestanden av fossekall er det vanligvis nødvendig å besøke en elv minst to-tre ganger, siden det alltid er en viss sjanse for at arten blir oversett ved kun én sjekk (Olav Overvoll, pers. medd.). En så grundig undersøkelse ligger imidlertid utenfor rammene for dette prosjektet. Det er velkjent at hekkebestanden av fossekall kan svinge betydelig fra år til år. Oppsyn med fossekallbestanden i ytre Hordaland er utført i en årrekke av Olav Overvoll og Tor Bjarte Reigstad. Deres observasjoner fra 2005 (Olav Overvoll, pers. medd.) viser at dette året var et godt år for arten, der mange par gikk til hekking.

Resultatene fra undersøkelsen er her gitt for hvert av vassdragene. Nedenfor presenteres lokalitetene i alfabetisk rekkefølge innenfor hvert fylke og kommune. En oppsummering for hver av lokalitetene er gitt i Tabell 1. UTM-koordinater er oppgitt for alle elvene. Disse angir omtrentlige midtpunkt i undersøkelsesområdene, og er kun ment å være veiledende for å finne igjen de enkelte elvene på kart.

3. RESULTATER

3.1 Vassdrag i Hordaland

Berdøla, Eidfjord kommune (kraftverkets størrelse: mini 200 kW)

UTM-koordinater: 32V 03993, 66940

Tidspunkt for undersøkelsen: 3. juni, klokken 08.30-10.30.

Vær: regn og vindstille.

Elvebeskrivelse

På grunn av at denne elva går nedover en svært bratt og vanskelig farbar dalside ble det ikke gjort undersøkelser ovenfor punktet hvor inntaksdammen er planlagt bygget, ved den første hårnålsvingen på veien opp lia fra gården Hjølmo. Resten av elva ned til punktet der den renner sammen med Veig, altså hele det planlagte reguleringsområdet, ble undersøkt som best det lot seg gjøre ut fra de vanskelige terrengforholdene. Elva renner nemlig hele veien i bratte fosser og kraftige stryk gjennom et bratt og uoversiktlig elvegjel med relativt høye bergvegger på begge sider (se foto). På tidspunktet for undersøkelsen var vannføringen høy.

Fugleregistreringer

Det ble ikke observert fossekall i denne elva. Den aktuelle strekningen har imidlertid stort potensiale som hekkeområde for arten; først og fremst i den nederste delen der det finnes mange aktuelle reirplasser i de tilgrensende fjellveggene. Det har blitt sett fossekall i en nabobekk like nord for Berdøla våren 2005 (Alf Tore Mjøs, pers. medd.).

Ingen strandsnipper ble observert i Berdøla.

Parti fra Berdøla. Foto Terje Lislevand

Isdøla, Eidfjord kommune (kraftverkets størrelse: små 1200 kW)

UTM-koordinater: 32V 04049, 67004

Tidspunkt for undersøkelsen: 4. juni, klokken 07.30-11.15.

Vær: sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Fra Isdalen og planlagt inntaksdam renner elva i stryk og mindre fosser forbi gården Liset der kraftstasjon er planlagt bygget. Her flater terrenget noe ut, og elva renner stedvis roligere før den igjen går i strie stryk ned mot riksveien og ender til slutt i en litt større foss der den munner ut i Bjoreio. Elva ble undersøkt helt fra riksveien og opp til planlagt inntaksdam. På denne strekningen går elva gjennom åpen fjellbjørkeskog, og noen steder finnes det tilgrensende beitemarker. Det finnes få store bergskrenter langs elva, med unntak av området ved fossen under riksveien og et parti på et par hundre meter like ved Stakkseng. Øverst i det undersøkte området var det fortsatt en del snø, og vannføringen i elva var stor.

Fugleregistreringer

Det ble påvist to reir av fossekall i Isdøla. Det første lå på det nordlige brukaret på utsiden av riksveien (UTM: 32V 0404200-6699398). Dette reiret lå altså godt utenfor planlagt reguleringsområde. To voksne fugler ble registrert i fossen her. Den ene så ut som den kom flygende fra reiret og ville senere tilbake til dette men var skeptisk til observatøren. Den andre satte seg vaksomt inne i bjørkeskogen på siden av elva. Ingen av disse ble sett med mat i nebbet, og det er rimelig å anta at reiret fortsatt inneholdt egg.

Det andre reiret lå helt åpent i en nesten loddrett bergvegg 1-2 m over elva like ved Stakkseng (UTM: 32V 0404884-6700245). Nedenfor dette reiret satt det en voksen fugl som ikke ville forlate stedet selv etter at den ble skremt på vingene. Dette ble tatt som en indikasjon på at et aktivt reir fantes i nærheten. Denne fuglen var for øvrig ringmerket. På utsiden av reiret fantes det enkelte små dun som også tydet på at reiret var i bruk. Ut fra reirets generelle utseende var det også klart at reiret var nytt av året, og det er rimelig å anta at også dette paret var i rugeperioden.

I tillegg til reirfunnene ble det observert tre enkeltindivider av fossekall i elva like vest for Liset. Det er imidlertid ikke mulig å si med sikkerhet om disse var en og samme fugl, eller om de/den hørte til reirene som ble funnet. Selv om det ut fra avstanden mellom de to reirene (ca. 1 km) er tvilsomt om det er plass til flere territorier på elvestrekningen, kan det tenkes at en av hannene har flere hunner her. Den undersøkte elvestrekningen har ut fra dette minst to par fossekall.

Et strandsnipepar ble observert omtrent ved lokalitet for planlagt inntaksdam.

Kaldåni, Ullensvang kommune (kraftverkets størrelse: mikro 18 kW)

UTM-koordinater: 32V 03648, 66826

Tidspunkt for undersøkelsen: 7. juni, klokken 17.00-18.15.

Vær: sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Denne elva, eller rettere bekken, var allerede utbygd da registreringen ble utført. Den hadde likevel rundt halve vannføringen intakt ved kraftstasjonen (sammenlignet med det som rant ut fra kraftstasjonen). Den undersøkte elvestrekningen går fra punktet der den første gangen krysser under veien som går til Reisetete, og opp til omlag 3-400 m ovenfor kraftstasjonen. Nederst i dette partiet er bekken maksimalt rundt 2-3 m bred, men snevrer inn til bare rundt en halv meter i øvre del. Bekken går i fosser og kraftige stryk i svært bratt terreng hele veien. Vegetasjonen rundt kraftverket var preget av et tett granplantefelt, mens nederste delen gikk gjennom relativt tett løvskog inntil åpen kulturmark. Øverste delen av bekken går gjennom åpen beitemark.

Fugleregistreringer

Det ble ikke registrert fossekall i denne bekken. Det ble heller ikke funnet gamle reir av arten. Ut fra en helhetsvurdering av bekkens størrelse og beliggenhet antas det at den er dårlig egnet som både fødesøksområde og potensiell reirplass for fossekall. Ingen områder pekte seg spesielt ut som potensielle reirplasser.

Det ble heller ikke registrert strandsnipe langs bekken.

Fossekallen søker ofte næring i rennende vann. Foto: Stig Tronvold

Botnaelva, Vaksdal kommune (kraftverkets størrelse: mini 650 kW)

UTM-koordinater: 32V 03339, 67413

Tidspunkt for undersøkelsen: 9. mai, klokken 08.00-09.30.

Vær: sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Det undersøkte området omfatter hele det planlagte reguleringsområdet, og 100-200 m oppstrøms inn mot en bratt dalside der elva renner i bratt foss ned i Botnane. På toppen her var det fortsatt en del snø langs elva.

Fra Botnane renner elva ned en bratt, vestvendt dalside i mindre fosser og strie stryk. Like før den renner ut i Sjørdalselva kaster Botnaelva seg nesten loddrett utfor en bergside i en anslagsvis 50 m høy foss. Før fossen finnes det svært få potensielle reirplasser for fossefall, og på grunn av den strie strømmen og generelt bratte terrenget er det tvilsomt om elva her er særlig godt egnet som næringssøksområde.

Fugleregistreringer

Det ble ikke registrert fossefall i denne elva. Det ble heller ikke registrert gamle fossefallreir, men i følge Olav Overvoll (pers. medd.) er det en gammel hekkeplass for arten i bergveggen ved fossen ned mot Sjørdalselva.

Strandsnipe ble ikke observert.

Sjørdalselva, Vaksdal kommune (kraftverkets størrelse: mini 800 kW)

UTM-koordinater: 32V 03338, 67418

Tidspunkt for undersøkelsen: 9. mai, klokken 06.00-10.00.

Vær: sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Den undersøkte elvestrekningen strekker seg fra ca. 150 m nedstrøms fra planlagt kraftstasjon (mot Flatkvål), til omlag 500 m oppstrøms fra planlagt inntaksdam. Elva renner nordover i bunnen av v-formet dal. Vegetasjonen langs elva består av et plantefelt av gran ved planlagt kraftstasjon, men ellers mest løvskog (primært bjørk). Hele den undersøkte strekningen er preget av jevne stryk, og er uten høye fossefall. Det finnes noen få lave bergskrenter inntil elva, som ellers er stedvis preget av ganske store steinblokker. Der Botnaelva kommer ned i Sjørdalselva er det imidlertid noen bratte partier med bart fjell som trolig utgjør flere egnede reirplasser for fossefall. Det finnes to bruer langs den undersøkte strekningen; den ene av disse går over Botnaelva der denne renner inn i Sjørdalselva. Det går en traktorvei langs elvas østside, noe hevet i terrenget, og fra denne var det god utsikt ned i elva. Det meste av elvestrekningen var svært oversiktlig. Hele undersøkelsesområdet antas å være godt egnet som næringssøksområde for fossefall, og de lokalitetene der arten ble påvist skiller seg ikke fra elvas generelle landskapspreg.

Fugleregistreringer

Ingen reirfunn ble gjort i denne elva, og fossekall ble ikke registrert i reguleringsområdet. To fossekaller ble imidlertid observert to steder sør for planlagt inntaksdam. Det første individet ble skremt opp ca. 200 m sørover fra (altså oppstrøms) Botnaelvas utløp. Individ nummer to ble sett flygende nordover omlag 100-200 m lenger sør. På dette stedet ble nok et individ sett sittende ute i elva, men dette er rimelig å anta at har vært den første fuglen som ble sett på nytt. Begge broene langs elva ble sjekket for reir, men uten at funn ble gjort. Det er imidlertid kjent en gammel hekkeplass i fjellveggen ved fossen der Botnaelva renner sammen med Sjørdalselva (Olav Overvoll, pers. medd.). Ut fra dette anslås det at ett par fossekall finnes langs den undersøkte elvestrekningen.

Det ble ikke sett strandsnipe langs denne elva.

Fossekallen mater ungene også etter at de har forlatt reiret. Foto: Stig Tronvold

Fagerdalselva, Vaksdal kommune (kraftverkets størrelse: mini 750 kW)

UTM-koordinater: 32V 03392, 67430

Tidspunkt for undersøkelsen: 10. mai, klokken 07.00-09.00.

Vær: sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Elva ble undersøkt fra utløpet i Ekso der kraftstasjon er planlagt, til samløpet med Fjellangerelva ved Vonheim, cirka 400 m oppstrøms fra planlagt inntaksdam. På den planlagte reguleringsstrekningen går elva i fosser og stryk nedover et grunnt elvegjel, med bratte bergskrenter på østsiden og en gårdsvei på vestsiden. Den krysser også under bru på hovedveien før den renner ut i Ekso. Vegetasjonen langs elva består stort sett av relativt åpen blandingsskog. Ovenfor planlagt dam er det et mer stilleflytende parti omgitt av åpnere områder. Det meste av elvestrekningen er svært oversiktlig og relativt lett å gå langs, men det finnes et par partier der elva går gjennom juv som det var nødvendig å gå rundt.

Fugleregistreringer

To fossekaller (antatt par) ble sett flygende nedstrøms, omlag 200 m nedenfor planlagt inntaksdam. Ett individ, trolig en av de førstnevnte, kom tilbake etter 10-15 minutter og satte seg cirka 100 m ovenfor planlagt dam, der den startet å synge. I følge Olav Overvoll (pers. medd.) finnes det en gammel reirplass for fossekall et lite stykke oppstrøms fra hovedveien. I bergveggen langs store deler av elva innenfor det planlagte reguleringsområdet finnes mange potensielt gunstige reirplasser. Brua på hovedveien ble sjekket uten at reir ble funnet. Det ble heller ikke funnet noen tegn til reir under brua ved Vonheim. Det anslås at 1 par fossekall hekker på den undersøkte elvestrekningen.

Det ble observert to par strandsnipe langs den undersøkte elvestrekningen. Ett par holdt til i strykene omlag 500 m oppstrøms fra hovedveien, samt ett par rundt brua over elva ved Vonheim.

Fjellangerelva, Vaksdal kommune (kraftverkets størrelse: mini 750 kW)

UTM-koordinater: 32V 03399, 67440

Tidspunkt for undersøkelsen: 9. mai klokken 11.00-12.00, samt 10. mai klokken 09.00- 12.00.

Vær: sol og vindstille, eller liten bris.

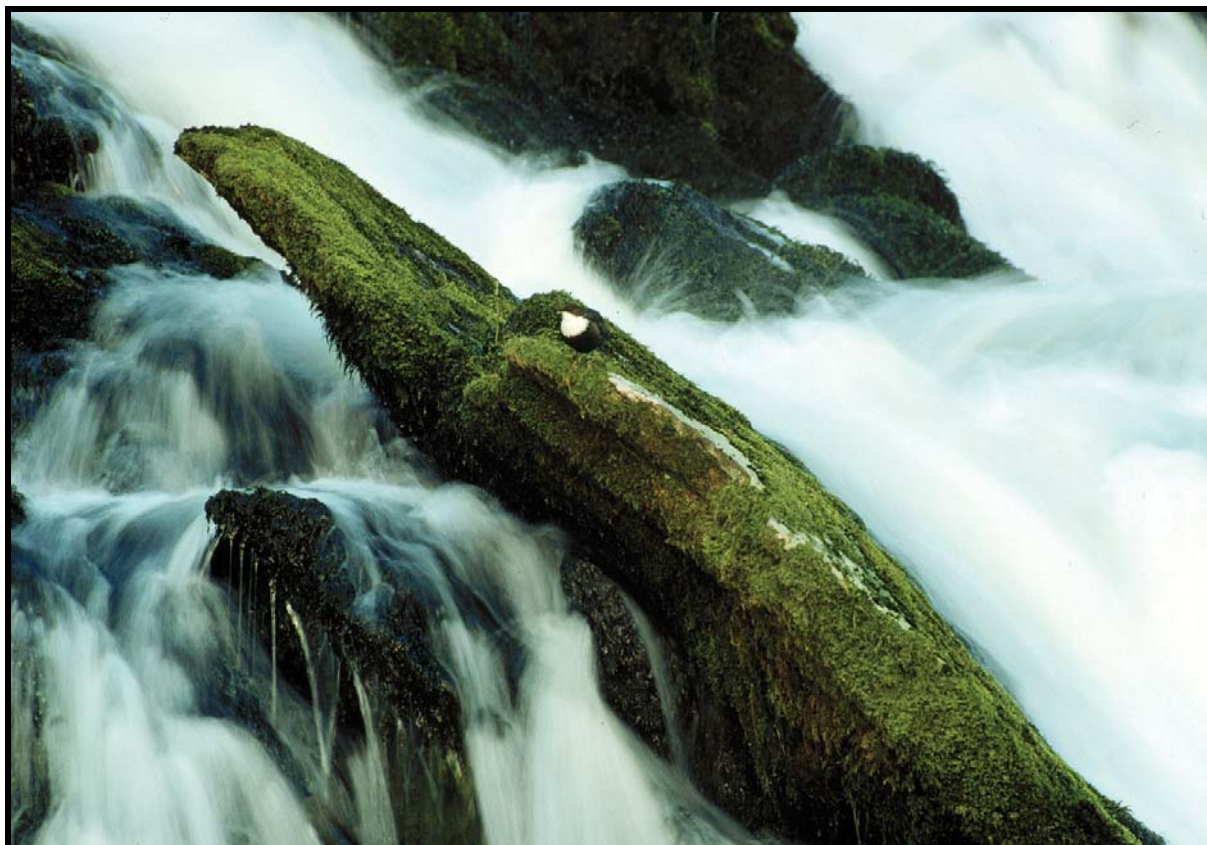
Elvebeskrivelse

Den undersøkte delen av elva går fra bru over Fagerdalselva nedenfor Vonheim, og opp til planlagt dam øverst i Fjellangerdalen. Elva utgjør med andre ord en fortsettelse av den undersøkte strekningen av Fagerdalselva. Fjellangerelva er en ganske bred elv (opp til rundt 5 m), og hadde ganske høy vannføring på undersøkelsestidspunktet. Øverst i dalen renner elva i rolige stryk før den kaster seg utfor dalsiden i en ganske bratt foss ved Fjellanger. Under fossen går den i sterke stryk før den igjen går i foss ned mot et flatere og mer stilleflytende parti like før den renner sammen med Fagerdalselva. Den nederste fossen går gjennom skogkledt terreng, og er relativt uoversiktlig, mens den øverste fossen går i delvis åpent kulturlandskap og beitemark og er lettere å få oversikt over ved å gå langs elva.

Fugleregistreringer

Et fossekallpar ble observert 9. mai, like på oppsiden av bru over elva på gårdsveien inn til Fjellanger. Dagen etter ble det registrert en syngende hann på toppen av den nederste fossen, like nedenfor planlagt kraftstasjon. I tillegg ble det noe senere sett et par flygende nedover elva mellom de to fossene. Sistnevnte par kan ha vært identisk med de to fuglene som ble observert i den øverste fossen dagen før, mens den nederste fuglen i teorien kan være et nytt individ.

I følge Olav Overvoll (pers. medd.) finnes det tidligere reirplasser både i den nederste av de to fossene, samt langs det flate partiet ovenfor den øverste fossen. Registreringene gjort av undertegnede kan ha vært fugler som hadde tilhold på begge disse lokalitetene, men det kan også dreie seg om ett og samme par. I så fall er det mest sannsynlig at disse hadde tilhold i den nederste fossen. Det anslås at 1-2 par fossekall hekker på den undersøkte elvestrekningen. Det ble observert ett par med strandsnipe langs Fjellangerelva; like nedenfor den nederste fossen.

I Jordalselva og flere av de andre undersøkte elvene i Hordaland går elvene stedvis gjennom bratte gjel og har flere større fosser. Foto: Tore Larsen

Jordalselva, Voss kommune (kraftverkets størrelse: mini 976 kW)

UTM-koordinater: 32V 3764, 67507

Tidspunkt for undersøkelsen: 12. mai klokken 21.00-22.00, og 13. mai klokken 08.00-11.00.

Vær: sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Denne elva er ca. 10-20 m bred på det meste, og hadde en høy vannføring på undersøkelsestidspunktet. Strekningen som ble undersøkt strekker seg fra toppen av juvet som begynner like ved den øverste tunnelen på gårdsveien opp til Jordalen, forbi planlagt kraftstasjon ved bru sør for Jordalen gård, og opp til ca. 200 m forbi planlagt inntaksdam. På

denne strekningen renner elva i ganske jevnt hellende terreng, og er preget av strie stryk avbrutt av to-tre litt større fosser som går gjennom bratte elvegjel.

Fugleregistreringer

Fossefall ble registrert på tre ulike steder innenfor det undersøkte området. Det første individet ble observert nederst i elvegjelet nedenfor brua sør for Jordalen gård. Denne fløy nedstrøms og forsvant. Deretter ble det funnet et par som holdt til i det første elvegjelet oppstrøms fra denne brua. Dette paret drev med kurtise og kunne se ut til å lete etter egnede reirplasser i bergveggen her. De siste to fuglene, som også antas å være et par, ble sett i fossen ovenfor, omlag 200 m fra det kurtiserende paret. Det kan ikke utelukkes at disse to parene var de samme fuglene som ble sett to ganger, selv om elva var ganske oversiktlig i dette området, og sjansen er liten for at de fløy forbi uten å bli oppdaget. Det finnes en rekke potensielle reirplasser for fossefall langs den undersøkte elvestrekningen, spesielt i bergsidene på juvet nedenfor brua før Jordalen gård, samt i elvegjelet oppstrøms fra denne brua (der inntaksdammen er planlagt bygget). Ut fra de observerte fuglene anslås det at to par hekker langs den undersøkte elvestrekningen.

Strandsnipe ble registrert tre plasser i Jordalselva. Ett individ ble sett ovenfor tunnelen, ett par holdt til i den første fossen oppstrøms fra brua sør for Jordalen gård, og ett par ble sett igjen omtrent på det øverste punktet av undersøkelsesområdet. De to siste parene kan ha vært de samme fuglene som ble sett to ganger.

Tomaso, Voss kommune (kraftverkets størrelse: mikro 77 kW)

UTM-koordinater: 32V 03584, 67214

Tidspunkt for undersøkelsen: 12. mai, klokken 07.00-10.00.

Vær: Regnbyger, senere oppholdsvær, vindstille.

Elvebeskrivelse

Den undersøkte elvestrekningen går fra den første hårnålsvingen på veien opp lia mot Tungeteigen, like øst for Tyrlingen, videre opp lia og til 100-200 m forbi skogsvei, rett vest for toppen av Hovden. Den første delen av denne strekningen går elva gjennom et tett granplantefelt. Deretter åpner terrenget seg noe i området der kraftstasjonen er planlagt, med en del kulturmark og åpen skog, for så å gå inn i et mer furuskogspreget område i den øverste delen. Med unntak av noen hundre meter helt øverst går elva i bratte fall nedover åssiden. Gjennom det nevnte granplantefeltet, og spesielt ovenfor Tungeteigen, går den gjennom partier med bratte bergskrenter på begge sider. Inntaksdammen er planlagt bygget i det øverste gjelet. Ei lita bru krysser elva ved gården og langs skogsveien ovenfor. Den øverste delen av det undersøkte området er mer stilleflytende. Elva var ikke mer enn et par-tre meter bred på det videste, og hadde en ganske lav vannføring på undersøkelsestidspunktet. Det øverste gjelet var ganske uoversiktlig, og det var vanskelig å få sjekket alle deler av bergveggene her for gamle reir.

Fugleregistreringer

Det ble ikke sett fossefall i det hele tatt i denne elva. I de nederste bergskrentene langs elva, like ovenfor den nevnte hårnålsvingen som var endepunktet for undersøkelsen, ble det

imidlertid funnet en ansamling av mose og andre planterester som så ut til å være et gammelt reir. Elva bedømmes som lite egnet som fødesøkselv, men de to elvegjelene så ut til å være potensielt gunstige reirplasser.

Torfinno, Voss kommune (kraftverkets størrelse: mikro 82 kW)

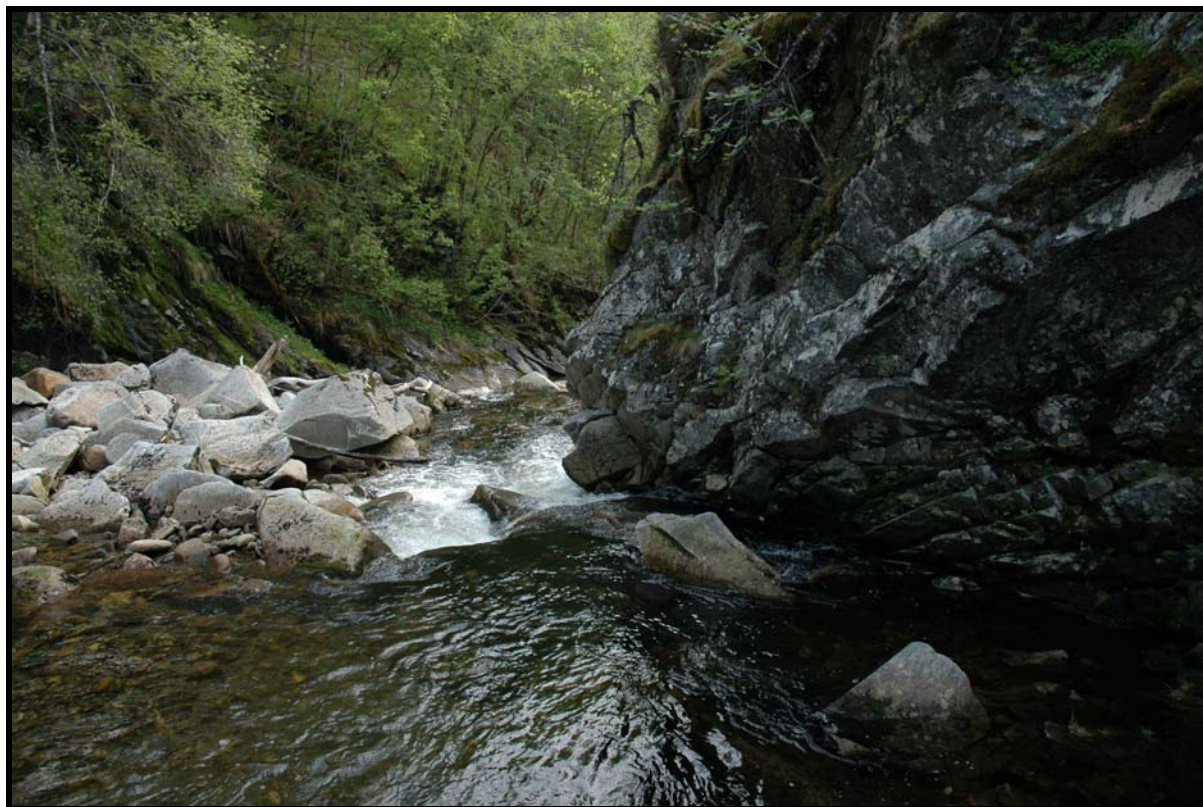
UTM-koordinater: 32V 03458, 67230

Tidspunkt for undersøkelsen: 7. juni, klokken 07.20-9.30.

Vær: Sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Den undersøkte elvestrekningen går fra ca. 100 m oppstrøms fra planlagt inntaksdam ved Trænsli til der elva renner forbi Skylje gård. Hele denne strekningen går gjennom et dypt juv, men stort sett uten bratte kanter. Ingen store fosser finnes på strekningen, og elva renner stort sett rolig og i moderate stryk hele veien. Det var middels vannføring i elva på undersøkelsestidspunktet. Ei bru krysser elva like nedenfor planlagt inntaksdam. Bergskrenter med potensielle reirplassmuligheter for fossefall finnes stort sett bare ved Skylje, der også reir ble funnet (se under). Elva er rundt 10 m bred hele veien, og renner gjennom terreng dominert av løvskog og noe blandingsskog.

Reirlokaltet for fossefall i Torfinno, Voss kommune. Reiret ligger like over stein nr. 2 fra høyre ute i vannet (ca. 1 m over vannet). Foto: Terje Lislevand

Fugleregistreringer

Et reir av fossefall som inneholdt fem halvstore unger ble funnet i en ca. 5 m høy bergvegg like ved Skylje gård, omlag 1 m over vannet (UTM 32V 0346042-6723855). Alle ungene ble

ringmerket. Begge foreldrene ble sett med mat i nebbet ved reiret, og den ene av disse var ringmerket fra før. Denne voksne fuglen ble senere fanget og kontrollert, og viste seg å være ringmerket som reirunge ved Totland i Bergen kommune våren 2004 (Olav Overvoll, pers. medd.). Fossekallen ble registrert på matsøk flere steder langs det undersøkte partiet av elva, men alle disse observasjonene må antas å være av foreldrene fra reiret som ble funnet. Elva vurderes å være meget godt egnet som fødesøksområde for fossekall, også ovenfor det planlagte reguleringsområdet. Det hekker neppe mer enn ett par fossekall langs den undersøkte elvestrekningen.

Det ble registrert ett par strandsnipe i elva, samt ett individ som muligens var en av de samme fuglene.

3.2 Vassdrag i Sogn og Fjordane

Anga, Førde kommune (kraftverkets størrelse: mini 225 kW)

UTM-koordinater: 32V 3410, 68245

Tidspunkt for undersøkelsen: 17. mai, klokken 10.00-11.30.

Vær: Sol og vindstille, men regn og hagl siste 15-20 minutter.

Elvebeskrivelse

En ca. 5-10 m bred elv som renner gjennom et ganske flatt landskap i dalbunn. Den undersøkte elvestrekningen strekker seg fra omlag 500 m nedstrøms fra planlagt kraftstasjon, opp til bru over elva ved Eikelandsmyrane. Ovenfor planlagt inntaksdam flyter elva relativt rolig, mens hele strekningen nedenfor består av stryk som er spesielt strie i enkelte partier av reguleringsområdet. Langs det meste av elva består vegetasjonen av løvskog (mye or), men langs nedre del av det planlagte reguleringsområdet var det granskog langs østsiden og veifylling langs vestsiden. Stedvis finnes beitemark og myr. Det fantes få typiske reirplasser for fossekall (bergskrenter) langs elva, med unntak av de to bruene.

Fugleregistreringer

Det ble funnet to gamle og ett muligens nytt reir av fossekall på jernbjelker under bru ved Eikeland, like nedenfor planlagt kraftstasjon (ca. UTM: 32V 03407, 68242). Det var imidlertid ingen fugler å se i området. Et reir med rugende fugl ble funnet under bru ved Eikelandsmyrane, ovenfor planlagt inntaksdam. Begge foreldrene ble observert her. Reiret lå i steinfundamentet til brua (UTM: 32V 0341434, 6824763). En fossekall ble også observert i planlagt reguleringsområde; i området fra planlagt inntaksdam og nedstrøms omlag 500 m. Det er imidlertid mulig at denne fuglen hørte til reiret ved Eikelandsmyrane. Det anslås at 1-2 par fossekall hekker langs den undersøkte elvestrekningen.

Det ble observert et par strandsniper nederst i undersøkelsesområdet, ett enkelt individ nedenfor bru ved Eikeland, et par ved planlagt inntaksdam og et par ved brua ved Eikelandsmyrane. Dette tyder på at den undersøkte strekningen huset minst 3-4 par av arten.

Fossekallreir fra Anga ved Eikelandsmyrene. Foto Terje Lislevand

Nydalselva, Førde kommune (kraftverkets størrelse: små 1475 kW)

UTM-koordinater: 32V 03445, 68118

Tidspunkt for undersøkelsen: 17. mai, klokken 12.00-16.00.

Vær: Overskyet, etter hvert snø og sludd, vindstille.

Elvebeskrivelse

Fra inntaksdam på eksisterende minikraftverk like over toppen av jordene i øvre Nydalen ble elva undersøkt oppstrøms til vest for Knausane (omlag 500 m ovenfor planlagt inntaksdam). Bortsett fra en strekning på rundt 300 m i den nederste delen, og 2-300 m av den øverste delen, renner elva hele veien gjennom et uoversiktlig og temmelig dypt elvegjel med flere relativt høye fosser. De øverste og nederste delene går gjennom et mer åpent terreng. Med unntak av fossefallene, som kan være opptil rundt 10 m høye, renner elva hele veien i stryk avbrutt av kortere stilleflytende partier. Langs elva vokser furuskog med noe innslag av løvtre. Over ca. 450 moh. lå fortsatt noe snø langs bredden. Det fantes rikelig med potensielle reirplasser for fossekall langs denne elva, og stedvis antas det også å være brukbare forhold for næringsøk for arten. Elvas bredde var rundt 5-10 m på det meste.

Det anslås at 1-2 par fossekall hekker i Nydalselva i Førde kommune. Foto: Stig Tronvold

Fugleregistreringer

En fossekall ble registrert i gjelet rundt én km ovenfor planlagt kraftstasjon. I tillegg ble et individ observert syngende i området der kraftledningen krysser elva noe lenger oppstrøms (UTM: 32V LP 438114, 436106). Disse to observasjonene kan imidlertid muligens dreie seg om samme individ. Ut fra dette anslås det at 1-2 par fossekall hekker langs den undersøkte elvestrekningen.

Det ble observert i alt fem strandsnipper langs den undersøkte elvestrekningen. Det er sannsynlig at flere av disse hørte sammen i par.

Kvamselv, Gaular kommune (kraftverkets størrelse: mini 150 kW)

UTM-koordinater: 32V 3224, 68098

Tidspunkt for undersøkelsen: 17. mai, klokken 06.30-09.00.

Vær: Overskyet, vindstille.

Elvebeskrivelse

Den planlagt utbygde elvestrekningen er svært kort, og omfatter kun en ca. 50-100 m lang foss under bru på Riksvei 57 ved Yndestad. Elva ble imidlertid undersøkt fra utløpet av vann ved Hauge, og ned til vei inn mot Kvamme. På denne strekningen flyter elva først rolig gjennom jordbrukslandskap ned til planlagt utbygd foss. Etter fossen er elva relativt stilleflytende i omlag 200 m før den igjen går i stryk og fossefall en strekning på rundt 4-500 m. Den nederste fossen er den største. Det sistnevnte partiet går gjennom frodig og høystammet løvskog (or og selje), bortsett fra en kort strekning nederst og rundt 200 m etter fossen ved Yndestad som går gjennom åpent jordbrukslandskap. Det finnes flere steder med potensielle reirplasser for fossefall, spesielt i området ved brua over Riksvei 57 (inkludert brukaret og murer langs elva) samt ved fossene nederst i det undersøkte området. Elvas bredde er på rundt 5 m.

Fugleregistreringer

En fossefall ble observert i den planlagt utbygde fossen allerede om kvelden 16. mai, og igjen om morgenen den 17. Ved fossen fantes mange potensielle reirplasser, men ingen reir ble funnet. I tillegg til denne fuglen ble det observert et par som matet unger i reiret i den nedre fossen ved veien inn til Kvamme. Dette reiret lå i bergvegg 1-2 m over vannet (UTM: 32V 03218, 68099). Trolig hekker to par fossefall langs den undersøkte elvestrekningen. Det ble registrert et par av vintererle som bygde reir ved Kvamselva. Disse fuglene hadde tilhold i fossen nederst mot veien inn til Kvamme, og her ble hannen sett med reirmaterialer i nebbet. Vintererle ser ut til å være en sjelden art i Sogn og Fjordane, og er for eksempel kun påvist hekkende i én rute i NOFs hekkfuglatlas i perioden 1970-1990 (Gjershaug *m. fl.* 1994).

I alt fire par med strandsnipe ble observert langs den undersøkte elvestrekningen.

Sidebakk til Kvamselva ved Haugsbø, Gaular kommune (kraftverkets størrelse: mikro 18 kW)

UTM-koordinater: 32V 03230, 68100

Tidspunkt for undersøkelsen: 17. mai, klokken 06.30-09.00.

Vær: Overskyet og vindstille.

Elvebeskrivelse

Elva ble undersøkt fra Liagjerdet, ca. 300 m oppstrøms fra planlagt inntaksdam, og helt ned til samløpet med Kvamselva. Ned til planlagt kraftverk renner elva relativt rolig og stedvis i små stryk; nedenfor kaster den seg utfor et relativt bratt og trangt gjel og renner i fosser og strie stryk helt ned til omlag 200 m nedenfor riksvei 57 der terrenget flater ut. Øverst går den gjennom løvskog sammen med innslag av granplantefelt. Fra gjelet og ned til flatene finnes stort sett løvskog, og fra riksveien og ut finnes tilgrensende hager og beitemark. I det nevnte elvegjelet finnes en rekke potensielle reirplasser for fossefall, men ellers er det sparsomt med slike. Noen få lave steinbruere i øvre deler kan imidlertid tenkes å være aktuelle som reirplasser. Elva er kun 2-5 m bred, og kan best beskrives som en bekk ovenfor planlagt inntaksdam.

Fugleregistreringer

En syngende fossefall ble registrert i juvet nedenfor planlagt kraftstasjon, omlag 200 m oppstrøms fra riksveien. I dette området var det bratte jordskråninger, og flere potensielle reirplasser i jordoverheng langs elva. Det var imidlertid ingen spesielle bergvegger som utpekte seg som brukbare reirplasser. Et reir med nyklekte unger ble funnet under et lite overheng i lav bergvegg nederst i foss nedstrøms fra riksveien (ca. UTM: 32V LP 228, 096). Det er mulig at den syngende fuglen lenger oppe i elva hørte til ved dette reiret. Det anslås at 1-2 fossefallpar finnes langs denne bekken, eventuelt at den ene hannen er polygam.

En enkelt strandsnipe ble observert like nedenfor fossefallreiret.

Berdalselva, Fortun, Luster kommune (kraftverkets størrelse: mini 284 kW)

UTM-koordinater: 32V 04297, 68175

Tidspunkt for undersøkelsen: 19. mai, klokken 10.30-12.00.

Vær: Sol og vindstille.

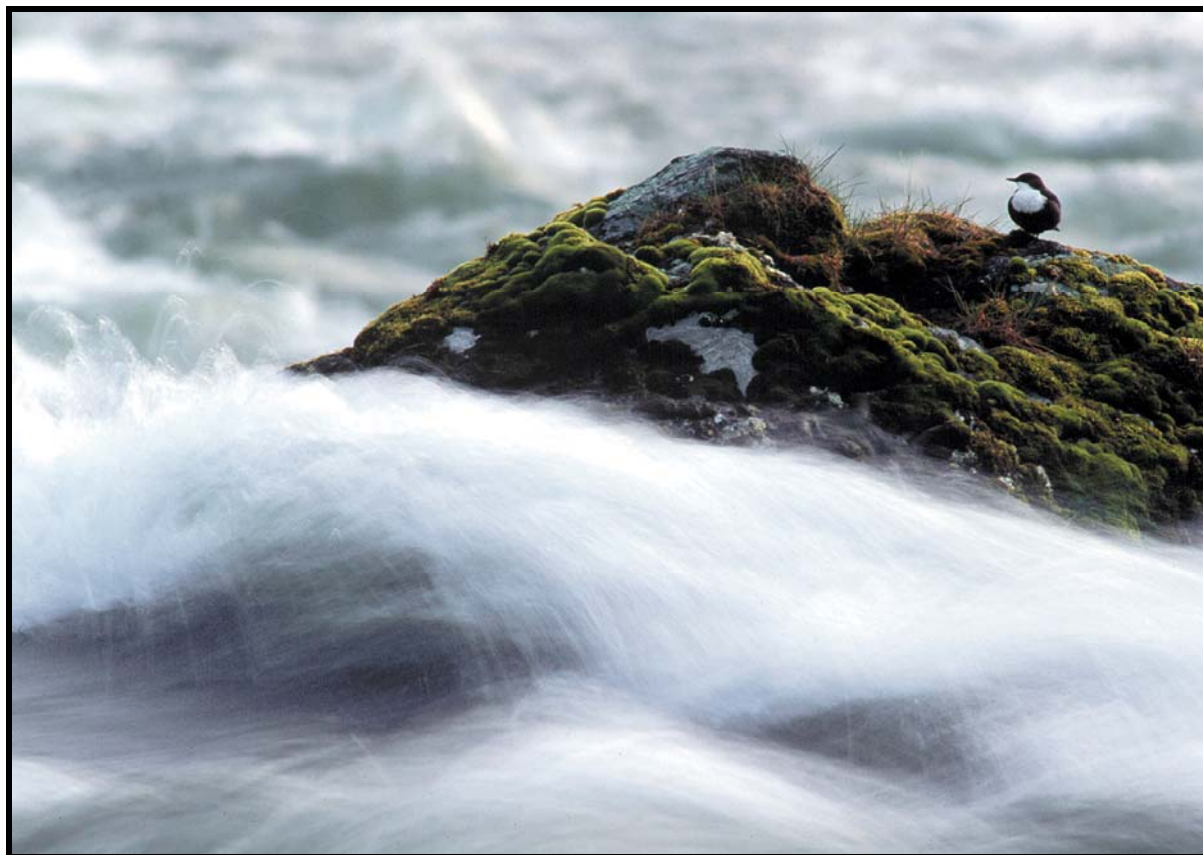
Elvebeskrivelse

Elva ble undersøkt fra bru like ved bensinstasjonen langs Riksvei 55, og opp til planlagt inntaksdam i et dypt juv i dalsiden ovenfor. På nederste del av denne strekningen rant elva i relativt rolige stryk, mens det fra foten av fjellsiden innenfor og opp til planlagt dam var stupbratt og lite oversiktlig. Hele dette øverste partiet var preget av et par bratte fosser med noen roligere stryk og jettegryter innimellom og ovenfor. Nedenfor juvet besto vegetasjonen stort sett av frodig ore- og bjørkeskog. Nederste delen av elva vurderes som god som fødesøksområde for fossefall, og det er også kort vei til den større Fortundalselva som trolig har gode næringsforhold. Potensielle reirplasser finnes i rikt monn langs den øvre delen av undersøkelsesområdet. Bredden på elva anslås til maksimalt 3-4 m.

Fugleregistreringer

Et fossefallpar hadde tilhold i gjelet nedenfor planlagt inntaksdam. Hannen sang. Etter omlag en halv time fløy begge fuglene nedover elva og forsvant ut på det flatere partiet. Hele gjelet har en rekke potensielle reirplasser, og hekking er sannsynlig i dette området. Det hekker trolig ett par fossefall langs den undersøkte elvestrekningen.

Det ble ikke registrert strandsnipe på den undersøkte elvestrekningen.

Fossekallen synger gjerne fra en stein eller liknende ute i elva. Foto: Jan Arve Dale

Sandå (Senda), Lærdal kommune (kraftverkets størrelse: mini 226 kW)

UTM-koordinater: 32V 04253, 67673

Tidspunkt for undersøkelsen: 19. mai, klokken 17.30-19.15.

Vær: Sol og vindstille.

Elvebeskrivelse

Undersøkt elvestrekning går fra planlagt kraftstasjon og opp i juv omlag 1-200 m ovenfor planlagt inntaksdam. Nedenfor lokaliteten for kraftstasjonen var elva nesten helt uttørket, da vannet i høy grad så ut til å gå i underjordiske løp, og det var relativt sparsom vannføring i elva ellers også. Elva, som er opp til omlag 5 m bred, løper i nedre del langs vestsiden av en rasvifte under bratt dalside. Nedre halvdel består av stryk i svakt skrånende terreng. Lenger oppe kommer det to bratte fosser avbrutt av et lite baseng, hvorav den siste ender i en jettegryte. Ovenfor fossene fortsetter elva i stryk igjen innover dypt elvegjel med bratte fjell på begge sider. Langs rasvifta er terrenget svært steinete, men selve vifta er begrodd med frodig løvskog av or og bjørk. I de øverste delene og inne i juvet fantes også en del barskog. I den øvre delen av elva var det mange potensielle reirplasser for fossefall, men den nederste delen var trolig mindre egnet som hekkeplass. Stedvis fantes også potensielle fødesøkslokaliteter. Elva var rundt 5 m bred, men så ut til å ha en svært variabel vannstand.

Fugleregistreringer

Fossefall ble ikke registrert i denne elva. Det antas likevel at lokaliteten kan være egnet som hekkeplass, særlig med tanke på de mange potensielle reirplassene i elvegeiet. Det ble heller ikke observert strandsnipe i elva.

Erdalselvi, Lærdal kommune (kraftverkets størrelse: mini 900 kW)

UTM-koordinater: 32V 04142, 67740

Tidspunkt for undersøkelsen: 20. mai, klokken 07.00-08.30.

Vær: Overskyet og vindstille.

Elvebeskrivelse

Undersøkt elvestrekning strekker seg fra omlag 500 m ovenfor planlagt inntaksdam til omlag 500 m nedenfor planlagt kraftstasjon. Langs hele strekningen går elva i jevne stryk og enkelte større fosser i bunnen av en relativt dyp v-formet dal. Fra omlag halvveis langs den planlagte regulerte strekningen blir omgivelsene mer bratte, og det dannes et større juv med mange bratte bergskrenter på begge sider. Omlag 100 m ovenfor broa ved Tøri er det en større foss (fallhøyde omlag 5 m). Vegetasjonen rundt består hovedsakelig av frodig løvskog (or, lind, bjørk). Stedvis finnes også dyrket mark og jorder, men kantskog helt inntil elva. Det er rikelig med potensielle reirplasser i bergvegger langs hele den undersøkte elvestrekninga; også i reguleringsområdet. Mange områder er etter alt å dømme også meget godt egnet som fødesøksområder for arten. Bredden på elva er rundt 5 m.

Fugleregistreringer

En fossefall ble observert i elva like ved Helland gård, og to individer (etter alt å dømme et par) ble sett flygende oppstrøms like ved planlagt inntaksdam. Trolig de samme to fuglene kom senere flygende forbi igjen og forsvant nedover elva. Et fossefallreir med rugende fugl ble funnet omlag 100 m ovenfor bru over elva ved Tøri gård (UTM: 32V MN143, 741). Disse observasjonene tyder på at det fantes minst to par på den undersøkte elvestrekningen.

Det ble observert to par strandsnipe i elva, samt ett eller to enkeltindivider i tillegg.

Ørnebotngrova, Jølster kommune (kraftverkets størrelse: mikro 90 kW)

UTM-koordinater: 32V 03512, 68242

Tidspunkt for undersøkelsen: 18. mai, klokken 14.15-15.30.

Vær: Overskyet og vindstille.

Elvebeskrivelse

Bekken ble undersøkt fra planlagt inntaksdam og helt ned til utløpet i Jølstravatn. Langs hele strekningen går bekken i kraftige stryk i relativt bratt terreng, avbrutt av noen mindre fosser. Bekken krysser under tre små bruer i nedre del. Vegetasjonen i området består stort sett av bjørk, men også noe or og gran. Generelt er trolig bekken for bratt for å utgjøre et egnet fødesøksområde, men har stedvis egnede reirplasser. Bredden på bekken er opp til ca. 2 m.

Fugleregistreringer

Et fossekallreir som inneholdt små unger ble funnet på baksiden av vannfallet i en lav (ca. 2 m høy) foss, omlag 50 m ovenfor den øverste brua langs veien opp til Solheim (UTM: 32V 03512, 68242). Foreldrefuglene ble her sett flygende med mat fra bredden av Jølstravatnet og opp elva, som ut fra terrengets helningsgrad antas å bli lite brukt til fødesøk. Det regnes som lite sannsynlig at det finnes flere enn dette ene paret med fossekall i elva. Det ble ikke registrert strandsnipe langs elva, som nok er for liten, bratt og omgitt av tett vegetasjon til å være aktuell for strandsnipene.

Fossekall som søker føde i elva. Foto: Gunnar Numme

Dvergsdalsbekken, Jølster kommune (kraftverkets størrelse: små 1850 kW)

UTM-koordinater: 32V 03628, 68229

Tidspunkt for undersøkelsen: 18. mai, klokken 10.00-12.00.

Vær: Stort sett oppholdsvær med litt sludd og regn innimellom. Vindstille.

Elvebeskrivelse

Fjellbekk som ble undersøkt fra samløpet med elva fra Dalevatnet, og opp til planlagt inntaksdam i Fagredalen. Fra toppen går bekken i strie stryk, stedvis med noen små fossefall. I enkelte partier er den lite oversiktelig på grunn av mange store steinblokker i og rundt bekken. Strykene fortsetter ned til planlagt kraftstasjon, der det er en ca. 2-3 m høy foss. Nedenfor denne vider elva seg noe ut og blir mer stilleflytende. Vegetasjonen i området består stort sett av åpen fjellbjørkeskog, men med noen partier med or, samt et granplantefelt langs østsiden nedenfor planlagt kraftstasjon. I nedre delen finnes det enkelte potensielle reirplasser for fossekall, spesielt ved den omtalte fossen. Også i øvre delen (fra Dvergsdalsstøylen)

finnes noen få mindre bergvegger som kan utgjøre brukbare reirplasser. Bredden på elva er omlag 2-5 m.

Fugleregistreringer

En fossekall ble observert 1) i bekken omlag 200 m oppstrøms fra Dvergsdalsstøylen, 2) ca. 300 m nedenfor støylen og 3) ved planlagt kraftstasjon. Det er mulig at de to sistnevnte observasjonene dreier seg om samme individ, og antall individer på den undersøkte strekningen blir derfor 2-3. Trolig hekker det minst ett par langs den undersøkte elvestrekningen. Vurdert ut fra snøsmeltingen i dette området er det sannsynlig at det enda var tidlig i sesongen for fossekallen her, og at fuglene kanskje ikke var kommet lenger enn til reirbyggingen. Det ble ikke observert strandsnipe i denne elva.

Sanddalselva, Jølster kommune (kraftverkets størrelse: små 2500 kW)

UTM-koordinater: 32V 03544, 68220

Tidspunkt for undersøkelsen: 18. mai, klokken 07.15-09.00.

Vær: Sol og vindstille. Det lå et tynt lag med nysnø på bakken ved den øverste delen av elva.

Elvebeskrivelse

Elva ble undersøkt fra omlag 100-200 m oppstrøms fra planlagt inntaksdam, og ned til utløpet i Jølstravatnet. I tillegg ble det sjekket en sidebekk som renner sammen med hovedelva mellom gårdene Husbakke og Brendene. Den førstnevnte elva renner stort sett i stryk hele veien, i et svakt hellende terreng, men i det siste partiet fra Brendene og ned til Jølstravatnet finnes også flere mindre fossefall. Det finnes få høye bergvegger langs hovedelva, men enkelte steder finnes likevel potensielle reirplasser i eksisterende bergskrenter ved fossefallene. Også to bruer som går over elva utgjør potensielle reirplasser. Bredden på hovedelva var på rundt 5 m på det videste. Sideelva er en liten bekk (maksimalt 1,5 m bred) der det meste av den undersøkte strekningen (omlag 500 m opp fra hovedelva) renner nede i en grunn elvedal. Her fantes det få typiske reirplasser for fossekall. Hovedelva går gjennom partier med frodig løvskog (bjørk, osp og or), men stedvis med innplantet gran. I det nederste partiet går den også delvis gjennom kulturmark. Sideelva renner gjennom tilsvarende frodig skog de siste 2-300 meterne, mens den lengre oppe for det meste går gjennom noe mer glissen bjørke- og oreskog. Like ovenfor det frodige partiet går den også langs jorder og en hogstflate.

Fugleregistreringer

En fossekall ble observert i det den fløy oppstrøms forbi planlagt inntaksdam. Et individ satt dessuten i fossen like ovenfor bru på bomveien inn Sanddalen, og et individ ble hørt ved brua helt nede ved Jølstravatnet. Begge bruene ble sjekket uten at reir ble funnet. Det ble ikke registrert fossekall i sidebekken nevnt ovenfor. Ett til to par fossekall antas å hekke innenfor det undersøkte området.

Strandsnipe ble registrert med i alt tre individer ovenfor brua på veien inn i Sanddalen, mens ett individ ble observert nedenfor denne.

Hundøla, Sogndal kommune (kraftverkets størrelse: mikro 99 kW)

UTM-koordinater: 32V 03944, 67940

Tidspunkt for undersøkelsen: 19. mai, klokken 07.30-08.30.

Vær: Overskyet og vindstille. Det lå rundt 5 cm nysnø i terrenget øverst i undersøkelsesområdet, noe som minket til rundt 1-2 cm lenger nede.

Elvebeskrivelse

Elva ble undersøkt fra planlagt inntaksdam vest for toppen av Hillestadnipa, og ned til ca. 200 m nedenfor hovedveien ved Bergheim. Langs hele strekningen renner elva i bratt terreng. I øverste delen er den omgitt av relativt åpen skog og jorder, mens den går i en v-formet bekkedal nedenfor brua ved Ruggeseter der det også finnes flere mindre fossefall. Øverst fantes det noen få bergvegger med potensiale som reirplass for fossekall, men dette var enda mer utpreget i nedre del, der det fantes opp til 10 m høye bergvegger langs østsiden. Ellers var terrenget preget av omkringliggende dyrket mark og noe åpen løvskog og enkelte små granplantefelt. Bekkens bredde var opp til rundt 3-4 m.

Fugleregistreringer

En fossekall ble observert flygende nedstrøms omlag 100 m ovenfor bru på veien like nedenfor Ruggeseter, og 1 ind. ble sett flygende oppstrøms ca. 100 m nedenfor samme bro (kan ha vært samme ind.). Mange potensielle reirplasser ble sjekket, men uten at reir ble funnet. Det er likevel godt mulig at et par med fossekall kan hekke innenfor undersøkelsesområdet. Det ble ikke observert strandsnipe i denne elva.

Tabell 1. Minimum antall par og antall observerte reir av fossekall i de undersøkte elvene. Det er delt inn i områder innenfor og utenfor planlagt utbygging. For hvert reirfunn telles også ett par. Tall i parentes gjelder gamle reir.

Elv	Planområde		Undersøkt strekning, totalt	
	Antall par	Antall reir	Antall par	Antall reir
Hordaland				
Jordalselva	1	0	2-3	0
Isdøla	1	1	2-3	2
Berdøla	0	0	0	0
Sørdalselv	0	0	1	0
Botnaelv	0	0 ¹⁾	0	0
Fjellangerelv	1	0 ²⁾	2	0
Fagerdalselv	1	0 ¹⁾	0	0
Torfinno	1	0	2	1
Tomaso	0	(1)	0	0
Kaldåni	0	0	0	0
Sogn og Fjordane				
Kvamselv, Yndestad	1	0	2	1
Kvamselv, Haugsbø	0	0	1	1
Hundøla	1	0	1	0
Berdalselv	1	0	1	0
Anga	1	0	2	1(-2)
Ørnebotngrova	1	1	1	1
Dvergsdalsbekken	1	0	2	0
Sanddalselv	1-2	0	2-3	0
Nydalselv	1	0	1	0
Sandå	0	0	0	0
Erdalselv	1	1	2	1
Totalt	14-15	3(4)	24-27	8-9

¹⁾ En reirplass er kjent fra vassdraget tidligere år (Olav Overvoll, pers. medd.)

²⁾ To reirplasser (dvs. ett eller to territorier) er kjent fra vassdraget tidligere år (Olav Overvoll, pers. medd.)

4. LITTERATUR

Efteland, S. Fossefall. i Gjershaug *m. fl.* 1994. Norsk fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.

Jerstad, K. & Skåtan, J. E. Udatert notat. Tips til ringmerkere. Unngå tabber og få en flying start! Notat.